

Innst. S. nr. 3

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget frå næringskomiteen

St.prp. nr. 74 (2001-2002)

Innstilling frå næringskomiteen om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 32/2002 av 19. april 2002 om innlemming av barnematdirektivene (96/5/EF, 98/36/EF og 99/39/EF) i EØS-avtalen

Til Stortinget

1. SAMANDRAG

1.1 Bakgrunn

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 32/2002 av 19. april 2002 ble det besluttet å endre EØS-avtalens vedlegg II til å omfatte kommisjonsdirektiv 96/5/EF av 16. februar 1996 om bearbejdede kornbaserte næringsmidler og barnemat for spedbarn og småbarn, samt kommisjonsdirektiv 98/36/EF av 2. juni 1998 og kommisjonsdirektiv 99/39/EF av 6. mai 1999, som begge endrer direktiv 96/5/EF.

Stortinget inviteres gjennom proposisjonen til å samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning. Da direktivene anses for å være av særlig viktighet, ble det fra norsk side tatt forbehold om at Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteebeslutningen må bli innhentet i medhold av Grunnlovens § 26, 2. ledd og EØS-avtalens artikkel 103.

EØS-komiteens beslutning og uoffisiell norsk oversettelse av direktivene følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

1.2 Nærare om barnematdirektiva og vurdering av desse

Kommisjonsdirektiv 96/5/EF for bearbejdet kornbasert mat og barnemat til spedbarn og småbarn omfatter alle næringsmidler som er egnet til å dekke de spesielle ernæringsmessige behovene hos friske spedbarn og småbarn (fra fire måneder til tre år). Melk beregnet til

småbarn er unntatt. Direktivet gir bestemmelser om sammensetning og merking av barnematprodukter.

Etter EØS-avtalen skulle direktivene ha vært innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i EØS/EFTA-statene samtidig med EU-statene, dvs. for flere år siden. Statens ernæringsråd (nå Sosial- og helsedirektoratet) har tidligere advart mot å gjennomføre direktivene 96/5/EF og 98/36/EF i norsk rett, grunnet de høye maksimumsgrensene som tillates spesielt for vitamin A og vitamin D. Statens næringsmiddeltilsyn og Forbrukerrådet har støttet dette synet. Bakgrunnen for standpunktet er faglige rapporter utarbejdet av ernæringseksperter som konkluderer med at direktivets maksimumsverdier for tilsetjing av protein, sukker, vitamin A, vitamin D og jern til grøt vil kunne føre til at barn med et høyt grøtinntak kan få en helsemessig uheldig tilførsel av disse næringsstoffene. I Norge er det en utstrakt bruk av industrifremstilt grøt til spedbarn og småbarn. Rapporten ble overlevert Kommisjonen i 1998 med anmodning om vurdering i EUs vitenskapskomité for næringsmidler. En tilleggsrapport ble overlevert i november 2000. EUs vitenskapskomité for næringsmidler har ikke behandlet disse rapportene. Kommisjonen har imidlertid gitt en faglig begrunnet negativ tilbakemelding i januar 2002. Den viser til at direktivene lenge har vært gjennomført i EU-statene uten at det er rapportert om helseproblemer. Kommisjonens holdning er derfor at man må tillate import og samtidig sørge for at mulig risiko fjernes gjennom saklig og objektiv informasjon til befolkningen. Argumentasjonen er i tråd med EF-domstolens rettspraksis på området.

De norske faglige vurderingene står fast. Norge har imidlertid uttømt mulighetene for å fremforhandle tilpasninger til direktivene. Fra norske myndigheters side har det vært lagt stor vekt på å finne en løsning som ivaretar de helsemessige aspektene. Av hensyn til EØS-samarbejdet viktighet for Norge, og det framtidige samarbejdet med EU om mattrygghet, har det samtidig

vært viktig å finne en løsning som er akseptabel for EU-siden.

Ut fra en helhetsvurdering og med vekt på ovennevnte aspekter tilrår Regjeringen å innlemme direktivene i EØS-avtalen, med kompenserende tiltak mht. overvåking av spedbarns og småbarns kosthold og sammensetningen av barnemat på det norske markedet, meldeplikt for nye barnematprodukter og informasjonstiltak til småbarnsforeldre, helsepersonell og matvarebransjen. Tiltakene er i samsvar med faglige råd fra Sosial- og helsedirektoratet og Statens næringsmiddeltilsyn.

Representanter fra norsk matvarebransje og dagligvarehandel har gitt uttrykk for at de ønsker å fastholde dagens praksis for beriking så langt det er mulig selv etter at direktivene blir gjennomført, selv om de ikke kan forplikte seg eksplisitt til dette. Unntaket blir de minimumsgrenser som må følges, men disse anses ikke å medføre økt helseisiko.

1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

I forbindelse med gjennomføringen av direktivene i norsk rett er det behov for kompenserende tiltak som beskrevet i proposisjonen, herunder meldeplikt for produktene til Statens næringsmiddeltilsyn. Tiltakene bør sikres tilleggsbevilgninger på 7 mill. kroner i perioden 2002-2004. Av dette er 1,8 mill. kroner bevilget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2002, med 1,15 mill. kroner til Sosial- og helsedirektoratet og 0,65 mill. kroner til Statens næringsmiddeltilsyn. I tillegg vil institusjonene over en femårsperiode bidra med ca. 9 mill. kroner over sine ordinære budsjett til relevante tiltak. Til sammen vil det dermed settes av ca. 16 mill. kroner i perioden 2002-2006.

2. MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, leiaren Olav Akselsen, Bendiks H. Arnesen, Grethe Fosli og Aud Gaundal, frå Høgre, Ivar Kristiansen, Michael Momyr og Erlend Nornes, frå Framstegspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, frå Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, frå Kristeleg Folkeparti, Rigmor Andersen Eide og Olaf Gjedrem, frå Senterpartiet, Marit Arnstad, viser til St.prp. nr. 74 (2001-2002) om innlemming av barnematdirektiva (96/5/EF, 98/36/EF og 99/39/EF) i EØS-avtala.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringa tilrår å innlemme direktiva i EØS-avtala, med kompenserande tiltak. Fleirtalet har merka seg at gjennomføringa av direktiva, med dei kompenserande tiltaka, er i samsvar med faglege råd frå Sosial- og helsedirektoratet og frå Statens næringsmiddeltilsyn.

Fleirtalet viser til at elementa i arbeidet med kompenserande tiltak vil vere:

- å sikre oversikt over samansetning av barnematprodukt på den norske marknaden, blant anna gjennom utvikling og drift av system for meldeplikt for produkta til Statens næringsmiddeltilsyn,
- kosthaldundersøkingar blant spedbarn/småbarn,
- eventuell revisjon av tilrådingar for spedbarns ernæring og utarbeiding av nye kostråd,
- kompetanseheving/materiell til helsepersonell, spesielt ved helsestasjonane,
- informasjonsverksemd til småbarnsforeldre og andre nøkkelgrupper,
- kontakt med industrien når det gjeld berikingspraksis.

Fleirtalet viser til at eit eventuelt veto mot gjennomføringa av barnematdirektiva i Noreg ville kunne medføre mottiltak frå EU-sida, med uheldige konsekvenser for det breiare matvaretryggleiksarbeidet.

Fleirtalet har merka seg at løysinga med i staden å gjennomføre kompenserande tiltak er helsemessig fullt forsvarleg, men med ein samla meirkostnad på 16 mill. kroner over fem år. Denne kostnaden synest ikkje høg samanlikna med følgjene av eventuelt å bli ute-stengd frå EUs matvaretryggleiksarbeid.

Fleirtalet tilrår ut frå dette at Stortinget samtykker i at direktiva blir gjennomførte i Noreg.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at alle faglige instanser har frarådet Norge å akseptere direktivet fordi det tillater altfor mange tilsetningsstoffer i forhold til norsk barnekosthold, noe som igjen kan føre til en helsemessig uheldig tilførsel av ulike vitaminer, protein, sukker og jern. Disse medlemmer vil understreke at spedbarn og småbarns kosthold i Norge atskiller seg noe fra andre europeiske land og at dette i seg selv øker risikoen for uheldige utslag av direktivets regler.

Disse medlemmer viser til at det fra Regjeringens side understrekes at de faglige tilrådingene står fast, men at man av hensyn til det samlede EØS-samarbeidet og hensynet til framtidig samarbeid med EU om matvaretrygghet likevel vil akseptere direktivet.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det ikke er holdbart at man fra norsk side legger de faglige tilrådingene til side, og kan ikke se at det å verne om hensynet til norske småbarns kosthold skulle innebære noen trussel mot det øvrige samarbeid Norge har med EU om matvaretrygghet.

Disse medlemmer vil peke på at dagligvarebransjens forsikring om at dagens praksis for salg av barnematprodukter vil fastholdes så langt som mulig, ikke på noen måte kan erstatte behovet for et klart og faglig forsvarlig regelverk. Disse medlemmer anser det ikke holdbart at foreldre selv blir nødt til å utføre den kontrolloppgave det offentlige har når det

gjelder å sikre at det ikke omsettes barnemat som kan ha helsemessige uheldige konsekvenser.

Disse medlemmer vil peke på at å sette av 16 mill. kroner til kompensierende tiltak for et direktiv man ikke trenger og ikke bør vedta, er unødvendig bruk av offentlige midler.

Disse medlemmer vil peke på at det utgjør et demokratisk problem når Norge gjennom EØS-avtalen gjennomfører noe som verken forbrukere, faglige instanser eller myndighetene ønsker å gjennomføre. Disse medlemmer anser EØS-avtalens vetorett som en legitim mulighet til å si nei til nettopp slike direktiver og vil foreslå at den tas i bruk i dette tilfellet.

3. MERKNADER FRÅ UTANRIKSKOMITEEN

Komiteens utkast til innstilling ble 10. oktober 2002 oversendt utenrikskomiteen til uttalelse. Utenrikskomiteen uttaler følgende i brev av 14. oktober 2002:

"Det vises til næringskomiteens brev av 10. ds med anmodning om utenrikskomiteens uttalelse i ovennevnte sak. Utenrikskomiteen viser til de respektive

fraksjoners merknader i utkastet til innstilling til St.prp. nr. 74 (2001-2002), og har for øvrig ingen merknader."

4. FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Stortinget ber Regjeringen legge ned veto mot innføring av EUs barnematdirektiv 96/5/EF, 98/36/EF og 99/39/EF.

5. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen har elles ingen merknader, syner til proposisjonen og rå Stortinget til å gjere slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 32/2002 av 19. april 2002 om innlemmelse av barnematdirektivene (96/5/EF, 98/36/EF og 1999/39/EF) i EØS-avtalen.

Oslo, i næringskomiteen, den 15. oktober 2002

Olav Akselsen
leiar

Olaf Gjedrem
ordfører

Ivar Kristiansen
sekretær